

ΤΜΗΜΑ ΙΙ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 19 Μαΐου 2016 με την ακόλουθη σύνθεση: Χρυσούλα Καραμαδούκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Ασημίνα Σαντοριναίου και Αγγελική Μυλωνά (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Δημήτριος Κοκοτσής και Ιωάννης Καλακίκος, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ιωάννης Κάρκαλης, που αναπληρώνει νόμιμα τον κωλυόμενο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Μαρία Δανιήλ, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 3.11.2009 (με αριθμ. βιβλ. δικογρ. ....) έφεση του ....., κατοίκου ..... (οδός .....), ο οποίος δεν παραστάθηκε,

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου, και

κατά της ..... πράξης του Διευθυντή της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την παραδοχή της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα,

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και

Αποφάσισε τα εξής:

I. Με την υπό κρίση έφεση, ο εκκαλών, πρώην Επιμελητής Α΄ Ε.Σ.Υ. σε δημόσια νοσηλευτικά ιδρύματα και ήδη πολιτικός συνταξιούχος του Δημοσίου, ζητεί την ακύρωση της ..... πράξης του Διευθυντή της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.), κατά το μέρος που η σύνταξη που του κανονίσθηκε με αυτήν ορίσθηκε πληρωτέα από 15.10.2021, δηλαδή από την ημερομηνία συμπλήρωσης του 65^{ου} έτους της ηλικίας του, καθώς και κάθε άλλης συναφούς προς την ανωτέρω προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης της Διοίκησης. Κατά το τελευταίο αυτό σκέλος, η έφεση είναι εντελώς αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης και τυγχάνει, ως εκ τούτου, απορριπτέα ως απαράδεκτη (άρθρο 49 του π.δ. 1225/1981, Α΄ 304), κατά δε τα λοιπά, εφόσον καταβλήθηκε το προσήκον παράβολο (βλ. ειδικό έντυπο παράβολο του Δημοσίου ....., Σειράς Α΄), έχει ασκηθεί νομοτύπως και εν γένει παραδεκτώς και πρέπει, ως εκ τούτου, να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω κατά τη νομική και ουσιαστική βασιμότητά της, χωρίς η απουσία του εκκαλούντος να κωλύει την πρόοδο της δίκης, αφού αυτός κλητεύθηκε

νομότυπα και εμπρόθεσμα για να παραστεί στην αναφερόμενη στην αρχή της παρούσας συζήτηση της υπόθεσής του (άρθρα 27 και 65 του π.δ. 1225/1981).

II. Με το άρθρο 4 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, που ορίζει ότι «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», καθιερώνεται όχι μόνο η ισότητα των Ελλήνων ενώπιον του νόμου, αλλά και η ίση μεταχείριση αυτών εκ μέρους του νομοθέτη. Έτσι δεσμεύεται ο κοινός νομοθέτης ο οποίος, όταν ρυθμίζει ουσιωδώς όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις και κατηγορίες προσώπων, υποχρεούται να μη μεταχειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές κατά τρόπο ανόμοιο, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείρισή τους δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημόσιου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται, κατά το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος, στον έλεγχο των δικαστηρίων. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του Συντάγματος, που ορίζει ότι «οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις» και η οποία αποτελεί ειδικότερη εκδήλωση της κατά την παρ. 1 του ίδιου άρθρου γενικής αρχής της ισότητας στον τομέα της κοινωνικής θέσης και της νομικής αντιμετώπισης των σχέσεων των δύο φύλων, αφενός μεν απαγορεύεται η δημιουργία άνισων καταστάσεων και η διαφοροποίηση του περιεχομένου των επί μέρους δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών, τόσο μεταξύ τους, όσο και έναντι της πολιτείας, βάσει της διαφοράς του φύλου, αφετέρου δε επιβάλλεται η παροχή ίσων δυνατοτήτων και ευκαιριών και στα δύο φύλα για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την ελεύθερη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή του

τόπου (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος). Άλλωστε, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 116 του ισχύοντος αναθεωρημένου Συντάγματος δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, ενώ το Κράτος υποχρεούται να μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών. Από αυτά παρέπεται, ότι κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η ευνοϊκότερη μεταχείριση της γυναίκας, εφόσον, όμως, τούτο επιβάλλεται από λόγους που ανάγονται είτε στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας της, ιδίως σε θέματα μητρότητας, γάμου και οικογένειας (άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος), είτε σε καθαρά βιολογικές διαφορές που επιβάλλουν τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων ή τη διάφορη μεταχείριση ενόψει του αντικειμένου της ρυθμιζόμενης σχέσης, πάντοτε όμως εντός των ακραίων ορίων, πέρα από τα οποία η σχετική ρύθμιση αντίκειται στο κοινό περί δικαίου αίσθημα. Τέλος, εάν θεσπιστεί με νόμο δικαιολογημένη ειδική ρύθμιση για ορισμένη κατηγορία προσώπων και αποκλεισθεί από τη ρύθμιση αυτή, κατ' αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση, άλλη κατηγορία προσώπων, ως προς την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος που δικαιολογεί την ειδική αυτή μεταχείριση ή εάν δεν υφίστανται ουσιώδεις μεταξύ των δύο κατηγοριών διαφορές, που δικαιολογούν την ευμενή υπέρ της μίας εξ αυτών μεταχείριση, η διάταξη αυτή είναι, κατά το μέρος που εισάγει τη δυσμενή αυτή διάκριση, ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Προς αποκατάσταση δε της συνταγματικής αρχής της ισότητας, πρέπει να εφαρμοσθεί και για εκείνους εις βάρος των οποίων έγινε η δυσμενή διάκριση η διάταξη που ισχύει για την κατηγορία υπέρ της οποίας θεσπίστηκε η ειδική ρύθμιση (βλ. Ε.Σ. Ολομ. 3434, 3126, 44/2009, 645/2005,

977/2000). Η ομοιόμορφη δε μεταχείριση των δύο φύλων στο ειδικότερο ζήτημα των προϋποθέσεων (χρονικών και ηλικιακών) θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος επιβάλλεται στον εθνικό νομοθέτη και από τις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του άρθρου 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να εξασφαλίζει την εφαρμογή της αρχής της ισότητας στις αμοιβές ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία ίσης αξίας, εμπίπτει δε στο πεδίο εφαρμογής του και το συνταξιοδοτικό σύστημα που καθιερώνεται με τον Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, δοθέντος ότι η σύνταξη που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα αυτού είναι «αμοιβή» κατά την έννοια του προαναφερόμενου άρθρου της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού αυτή χορηγείται στον εργαζόμενο, πολιτικό ή στρατιωτικό υπάλληλο, λόγω της σχέσης εργασίας που τον συνδέει με τον εργοδότη του, ήτοι το Δημόσιο. Επομένως, κατά το άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαγορεύεται κάθε διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην αμοιβή τους, άρα και στη σύνταξή τους. Η απαγόρευση αυτή καταλαμβάνει και τον καθορισμό διαφορετικών προϋποθέσεων, ανάλογα με το φύλο, ως προς την ηλικία ή τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο υπηρεσίας για τη χορήγηση συντάξεων σε δημοσίους πολιτικούς ή στρατιωτικούς υπαλλήλους που τελούν σε απολύτως όμοιες ή παρόμοιες καταστάσεις. Ωστόσο, κατά την παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην εργασία και τις αμοιβές δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν θετικά μέτρα για το φύλο που βρίσκεται σε

λιγότερο ευνοϊκή κατάσταση, αρκεί αυτά να αποβλέπουν στο να το διευκολύνουν να συνεχίσει την επαγγελματική του δραστηριότητα ή στο να αντισταθμίσουν τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζει στην επαγγελματική του σταδιοδρομία και όχι να το θέτουν σε ευνοϊκότερη θέση έναντι του άλλου φύλου με τη θέσπιση μειωμένων (χρονικών ή ηλικιακών) προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότησή του. Τέλος, σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία και εν προκειμένω ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων μεταχειρίζεται δυσμενώς το ένα φύλο έναντι του άλλου και για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται η δυσμενής αυτή μεταχείριση, το άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει, προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης, την επέκταση και στην κατηγορία που βρίσκεται σε μειονεκτική θέση των πλεονεκτημάτων που απολαύει η άλλη κατηγορία (βλ. Δ.Ε.Ε. C-559/07, της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά Ελληνικής Δημοκρατίας).

III. Ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 166/2000, Α' 153. και ήδη 169/2007, Α' 210) ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 ότι: «Ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος που λαμβάνει κάθε μήνα μισθό από το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλους ειδικούς πόρους δικαιούται σε ισόβια σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο: α) Αν απομακρυνθεί με οποιονδήποτε τρόπο από την υπηρεσία και έχει εικοσιπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. (...)» και στην παρ. 1 του άρθρου 56, όπως ίσχυε πριν από την αντικατάστασή της, από 1.1.2011, με το άρθρο 6 παρ. 2 β' του ν. 3865/2010 (ΦΕΚ Α' 120/21.7.2010), ότι: «1. Για την καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, που υπάγονται στην συνταξιοδοτική

προστασία του Δημοσίου, θεσπίζεται ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία ορίζεται ως εξής: α) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι 31η Δεκεμβρίου 1997 (...) β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, το πενήντα (50ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο, για μητέρες που έχουν ανήλικα (...) παιδιά, (...) το πενήντα (50ο) έτος συμπληρωμένο για τις λοιπές γυναίκες και το εξηκοστό (60ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο προκειμένου για τους άνδρες. Το κατά το προηγούμενο εδάφιο πενήντα (50ο) έτος ηλικίας των γυναικών και το εξηκοστό (60ο) έτος ηλικίας των ανδρών αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ου) έτους για τις γυναίκες και του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους για τους άνδρες, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας, που ισχύει κατά το χρόνο, που θεμελιώνει το δικαίωμα σύνταξης. (...) 2. α. Η καταβολή της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου, οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή για άλλους λόγους πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. Μετά τη λήξη της αναστολής αρχίζει η καταβολή της σύνταξης, αναπροσαρμοσμένης με όλες τις αυξήσεις που έχουν χορηγηθεί μέχρι την έναρξη της καταβολής της (...) 5. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων η πληρωμή της σύνταξης αρχίζει από την επομένη της απομάκρυνσης του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού από την υπηρεσία ή (...)

από την επομένη λήξης των τυχόν καταβαλλόμενων κατά το επόμενο άρθρο τρίμηνων αποδοχών (...)). Εξάλλου, η παρ. 11 του άρθρου 6 του ν. 3865/2010 προβλέπει ότι: «Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 9 του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παραγράφου 10. Για τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τις αντικαθιστώμενες ή καταργούμενες διατάξεις, κατά περίπτωση, τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης όσο και για τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης τους.(...)». Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι για τους άνδρες υπαλλήλους που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1 Ιανουαρίου 1998 και μετά, θεσπίζεται ως ηλικία συνταξιοδότησης το 60^ο έτος της ηλικίας τους, αυξανόμενο από την ημερομηνία αυτή και μετά κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος μέχρι τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας τους. Αντίθετα, για τις γυναίκες υπαλλήλους ο συνταξιοδοτικός νομοθέτης επιφυλάσσει ευνοϊκότερη μεταχείριση και ειδικότερα για μεν τις μητέρες υπαλλήλους που έχουν ανήλικα τέκνα θεσπίζει ως όριο ηλικίας το 50^ο έτος της ηλικίας τους, χωρίς οποιαδήποτε προσαύξηση, για δε τις λοιπές γυναίκες το 58^ο έτος της ηλικίας τους, αυξανόμενο, κατά τα ανωτέρω οριζόμενα για τους άνδρες, μέχρι τη συμπλήρωση του 60^{ου} έτους της ηλικίας τους. Η διαφορετική αυτή

συνταξιοδοτική μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών και, μάλιστα, τόσο αυτών που τελούν σε ειδικές συνθήκες (μητέρες με ανήλικα παιδιά), όσο και των λοιπών που δεν τελούν σε τέτοιες συνθήκες συνιστά δυσμενή διάκριση των πρώτων έναντι των δεύτερων με μόνο κριτήριο το φύλο τους, που δεν δικαιολογείται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος ή από λόγους που ανάγονται στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας των γυναικών σε θέματα μητρότητας, γάμου και οικογένειας ή σε καθαρά βιολογικές διαφορές που επιβάλλουν τη λήψη ιδιαίτερων μέτρων υπέρ αυτών. Και τούτο διότι, κατά το μέρος που με τις συνταξιοδοτικές αυτές ρυθμίσεις σκοπείται η προστασία της οικογένειας και των παιδιών, δεν επιτρέπεται η διαφορετική μεταχείριση των δύο φύλων, δοθέντος ότι και οι δύο γονείς έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις και τα ίδια βάρη στο πλαίσιο της ανατροφής των τέκνων τους, αλλά και της λειτουργίας και της ενότητας της οικογένειας. Η θέσπιση, άλλωστε, διαφορετικής ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση το φύλο, ούτε από καθαρά βιολογικές διαφορές μεταξύ τους δικαιολογείται, αφού δεν συναρτάται με διαφορετικό προσδόκιμο ζωής, ούτε θετικό μέτρο συνιστά για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων και την άρση τυχόν υφιστάμενων ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών, αφού, με τον τρόπο αυτό, δεν διευκολύνονται οι γυναίκες στη συνέχιση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ούτε αποκαθίστανται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, αλλά απλώς τίθενται σε ευνοϊκότερη θέση έναντι του άλλου φύλου με το να μπορούν να συνταξιοδοτηθούν σε μικρότερη ηλικία σε σχέση με τους άνδρες. Επομένως, οι

ως άνω συνταξιοδοτικές διατάξεις, με τις οποίες θεσπίζεται μικρότερο όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των γυναικών, αντίκεινται στη συνταγματική αρχή της ισότητας και πρέπει, προς αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων, να τύχουν εφαρμογής και στους άνδρες υπαλλήλους (βλ. Ολομ. Ε.Σ. 3434, 44/2009). Οι ίδιες διατάξεις είναι, όμως, αντίθετες και στο άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με συνέπεια να πρέπει, για λόγους τήρησης των επιταγών του άρθρου αυτού για την ίση μεταχείριση των δύο φύλων για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται σε ισχύ η δυσμενής αυτή διάκριση σε βάρος των ανδρών, ως δικαιολογούμενη κατά την αντίληψη του εθνικού νομοθέτη από κοινωνικούς λόγους, να επεκταθούν και στους άνδρες υπαλλήλους οι ευνοϊκότερες ρυθμίσεις που ισχύουν για τις γυναίκες (βλ. II Τμ. Ε.Σ. 983, 790/2016, 3744/2014, 4993, 2040/2013, 2033/2009, 2828/2011, 827/2010). Μειοψήφησε η Σύμβουλος Ασημίνα Σαντοριναίου, η οποία διατύπωσε την ακόλουθη γνώμη: Οι διατάξεις του άρθρου 56 παρ. 1 περ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο στην ένδικη υπόθεση χρόνο, κατά το μέρος που, κατά παρέκκλιση των γενικών κανόνων που ισχύουν για όλους τους δημοσίους υπαλλήλους ως προς τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας και ενός ηλικιακού ορίου για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, θεσπίζουν ευνοϊκότερες ηλικιακές προϋποθέσεις για τη συνταξιοδότηση των γυναικών υπαλλήλων και ειδικότερα για τις γυναίκες υπαλλήλους με ανήλικα τέκνα ως όριο ηλικίας συνταξιοδότησης το 50ό έτος της ηλικίας τους, με μόνο κριτήριο την ιδιότητα της μητέρας ανήλικου τέκνου, χωρίς τούτο να συνιστά θετικό μέτρο υπέρ των γυναικών για την εξομοίωσή

τους με τους άνδρες στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα ή αντιστάθμισμα στα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, αφού η πλεονεκτική μεταχείρισή τους αφορά, εν προκειμένω, στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησής τους, και όχι στην παροχή ωφελημάτων ή διευκολύνσεων κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου με σκοπό την ακώλυτη υπηρεσιακή εξέλιξή τους, εισάγουν αδικαιολόγητη διάκριση, λόγω φύλου, υπέρ των γυναικών, που αντίκειται στη συνταγματική αρχή της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 2 του Συντάγματος). Ως τέτοια δε η εν λόγω εξαίρεση, δεν συνάδει ούτε με το άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος, ούτε με το άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν μπορεί, συνακόλουθα, να τύχει επεκτατικής εφαρμογής και στην περίπτωση ανδρών δημοσίων υπαλλήλων που τελούν υπό όμοιες συνθήκες. Άλλωστε, ακόμη και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι οι επίμαχες συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις για τις γυναίκες υπαλλήλους συνιστούν δικαιολογημένη, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2 του Συντάγματος, εξαίρεση υπέρ των γυναικών, ενόψει της εκ φύσεως διαφορετικότητας των δύο φύλων ή ενόψει της λιγότερο ευνοϊκής θέσης των γυναικών στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα, η εξαιρετική (ευνοϊκή) αυτή μεταχείριση, επιτασσύμενη εκ των ανωτέρω λόγων, λειτουργεί μόνο υπέρ αυτών και δεν μπορεί να λειτουργήσει και υπέρ του άλλου φύλου, για το οποίο δεν συντρέχουν οι λόγοι αυτοί (βλ. και μειοψηφία σε Ολ. Ε.Σ. 1807/2014). Η γνώμη, όμως, αυτή δεν κράτησε.

IV. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο εκκαλών, ο οποίος γεννήθηκε στις ..... και

υπηρέτησε ως γιατρός Ε.Σ.Υ. σε δημόσια νοσηλευτικά ιδρύματα από 8.11.1990 έως 18.1.2009, αποχώρησε από την υπηρεσία κατόπιν παραίτησης την 18.1.2009 χωρίς τη λήψη τρίμηνων αποδοχών. Με την ..... πράξη του Διευθυντή της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ., του κανονίσθηκε μηνιαία σύνταξη βάσει της από έτη 25-6-1 συνολικής συντάξιμης υπηρεσίας του, πληρωτέα από 15.10.2021, από την ημερομηνία, δηλαδή, συμπλήρωσης του 65ου έτους της ηλικίας του. Κατά της εν λόγω αναστολής καταβολής της σύνταξής του παραπονείται, με την ένδικη έφεσή του, ο εκκαλών, ισχυριζόμενος ότι, εφόσον έχει συμπληρώσει εικοσιπενταετή συνολική συντάξιμη υπηρεσία και είναι πατέρας ανηλίκου τέκνου γεννηθέντος στις 24.2.1998 (βλ. το ..... πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δημάρχου .....), πρέπει να τύχουν επεκτατικής εφαρμογής για το όριο ηλικίας συνταξιοδότησής του οι ευνοϊκότερες, για τις μητέρες ανηλίκων τέκνων υπαλλήλους, διατάξεις του άρθρου 56 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα. Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον ο εκκαλών πράγματι συμπλήρωσε το μεν εικοσιπενταετή συντάξιμη υπηρεσία το 2009, θεμελιώνοντας, ως εκ τούτου, συνταξιοδοτικό δικαίωμα μετά την 1.1.1998 και πριν την 31.12.2010, το δε το 50ό έτος της ηλικίας του ήδη από 15.10.2006, δικαιούται την καταβολή της σύνταξης που του έχει κανονισθεί με την προσβαλλόμενη πράξη από την επομένη της ημερομηνίας τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας του, δηλαδή από 19.1.2009, σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ. 5 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα. Τούτο δε διότι, σύμφωνα με όσα έγιναν κατά πλειοψηφία δεκτά στη σκέψη ΙΙΙ, πρέπει, προς αποκατάσταση της αρχής της ισότητας (βλ. σκέψη ΙΙ), να τύχουν εφαρμογής και σ' αυτόν, ως πατέρα

ανηλικού τέκνου, οι διατάξεις του άρθρου 56 παρ. 1 εδ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, που καθορίζουν ως όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών με ανήλικα τέκνα υπαλλήλων το πεντηκοστό έτος της ηλικίας τους. Συνακόλουθα, πρέπει η κρινόμενη έφεση να γίνει δεκτή, να μεταρρυθμισθεί η προσβαλλόμενη ..... πράξη του Διευθυντή της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ. και να ορισθεί η σύνταξή του πληρωτέα από την επομένη της ημερομηνίας τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας του, δηλαδή από 19.1.2009. Μετά δε την παραδοχή της έφεσης, πρέπει να επιστραφεί στον εκκαλούντα το παράβολο που κατέθεσε για την άσκησή της (άρθρο 73 παρ. 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, Α' 52/28.2.2013).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση.

Μεταρρυθμίζει την ..... πράξη του Διευθυντή της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και ορίζει τη σύνταξη του εκκαλούντος πληρωτέα από την επομένη της ημερομηνίας τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας του (19.1.2009). Και

Διατάσσει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 3 Νοεμβρίου 2016.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΡΑΜΑΔΟΥΚΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΥΛΩΝΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του
Δικαστηρίου στις 19 Ιανουαρίου 2017.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΡΑΜΑΔΟΥΚΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ